

LATGALES KONGRESS

LATGALE CONGRESS

LATVIJAS BANKA EIROSISTĒMA

Informācija par monētu iegādi pa tālruni 67022493 un 67022529.

Latvijas Bankas kases atrodas K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, un Teātra ielā 3, Liepājā.

Call by phone +371 67022493 or +371 67022529 for information on purchasing the coins.

The Cashier's Offices of Latvijas Banka are situated
at K. Valdemāra iela 1B, Riga, and Teātra iela 3, Liepāja.

info@bank.lv www.bank.lv

Latgales latviešu kongress notika 1917. gada 9. un 10. maijā (pēc vecā stila 26. un 27. aprīlī) Rēzeknē. Tajā piedalījās visas Latgales pagastu un pilsētu pašvaldību, draudžu, biedrību un latviešu strēlnieku delegāti. Latgales latvieši gandrīz 300 gadu (1629–1917) bija nošķirti no Vidzemes un Kurzemes latviešiem, vispirms atrodoties poļu varā, bet kopš 1772. gada – Krievijas Vitebskas guberņas sastāvā. Kongresā izšķiramais pamatjautājums bija, pa kuru ceļu turpmāk iet Latgalei: apvienoties ar Kurzemi un Vidzemi vai mēģināt pašai veidot autonomiju. Pirmo viedokli pārstāvēja katoļu mācītājs Francis Trasuns (1864–1926) un viņa piekritēji, otro – inženieris Francis Kemps (1876–1952).

26. aprīļa rītā tūkstošiem Latgales latviešu un cittautiešu kopā ar kongresa dalībniekiem devās gājienā no Rēzeknes Tirdzniecības skolas uz Rēzeknes katoļu baznīcu (tagadējo katedrāli). Latvijas himna "Dievs, svētī Latviju!", pirmo reizi publiski Latgalē izpildīta, atskanēja tieši baznīcā.

Kongresa darbs sākās zīmīgā vietā – ar ziediem un zaļumiem rotātajā kinoteātrī "Diāna" (ēka līdz mūsdienām nav saglabājusies). Diāna bija romiešu auglības un medību dieviete, ko attēloja ar pūsmēnesi virs galvas un loku un bultām rokās. Romiešiem tie, kas paglābās Diānas tempļi, skaitījās neaizskarami un drošībā. Kongresa laikā ap tā norises vietu stāvēja ļaužu pūlis – gan apvienošanās atbalstītāji, gan pretinieki. Ēku sargāja aptuveni 40 latviešu strēlnieku Latviešu strēlnieku rezerves pulka podporučika Jāņa Rubuļa (1893–1960) vadībā.

Kongresā piedalījās delegāti ar balsstiesībām un viesi. Apsveikt kongresu bija ieradies arī nākamais Latvijas ārlietu ministrs Zigfrīds Anna Meierovics (1887–1925). Savā runā viņš norādīja, ka visu novadu latvieši ir vienas mātes dēli un meitas. Delegāti, kas bija apvienošanās pretinieki, demonstratīvi pameta kongresu.

Kongresa lēmuma pirmā puse faktiski bija deklarācija, kas pauda vēlmi apvienoties ar Kurzemes un Vidzemes latviešiem, paturot savu pašvaldību, pašnoteikšanās tiesības valodas, ticības, baznīcas, skolu un saimnieciskajos jautājumos, bet otrā puse paredzēja konkrētus pasākumus šo nodomu īstenošanai. Tika ievēlēta Latgales Pagaidu zemes padome, bet noslēgumā nodziedāta "Dievs, svētī Latviju!" orķestra pavadijumā. Tādējādi latgalieši 1917. gadā izdarīja izšķirīgu izvēli apvienoties ar saviem tautas brāļiem Kurzemē un Vidzemē, un nākamo Latvijas valsti atbilstoši tā laika administratīvajam dalījumam veidoja trīs zvaigznes – Vidzeme, Kurzeme un Latgale.

Latvijas Bankas pateicības apliecinājums Latgalei par ieguldījumu Latvijas vienotības un valstiskuma idejas attīstībā ir Latgales latviešu kongresam veltīta sudraba kolekcijas monēta.

Monētas aversā attēlotās cilvēku figūras simbolizē kongresa norises galvenos virzītājus, kas bija katoļu garīdznieki, strēlnieki, tautskolotāji un sabiedriskie darbinieki. No vēsturiskas fotogrāfijas pārņemtā uz sarkanbaltsarkanā transparenta redzamajā uzrakstā, kas atspoguļo vēl nenostabilizējušos latgaliešu rakstības formu, pausta kongresa pamatideja.

Savukārt monētas reversā attēlots krucifikss, ap kuru maija dziedājumiem sapulcējušās sievietes ar bērniem. Maija dziedājumi kā Latgalei raksturīga tautas tradīcija iekļauti Latvijas kultūras kanonā.

Nominālvērtība – 5 eiro, svars – 26.00 g, forma – kvadrāts, laukuma izmērs – 32.00 × 32.00 mm, metāls – 925° sudrabs, kvalitāte – *proof*, ar triju krāsu uzdrukā aversā, monētas josta – gluda.

Monētas dizainu izstrādājis un tās gīpša modeli veidojis Ivars Drulle. Monēta kalta *Faude & Huguenin SA* (Šveice).

Face value: 5 euro; weight: 26.00 g; shape: square; area measurement: 32.00 × 32.00 mm; metal: silver of .925 fineness; quality: *proof*; with three-colour print on the obverse; edge: plain.

The coin has been designed and modelled by Ivars Drulle and struck by *Faude & Huguenin SA* (Switzerland).

The Latgale Congress of Latvians took place on 9–10 May 1917 (26–27 April, old style) in Rēzekne. Delegates from Latgale municipality and town governments, parishes and societies as well as Latvian riflemen participated. The Latvians of Latgale had been separated from their countrymen in Vidzeme and Kurzeme for almost 300 years (1629–1917), first under the Poles and, since 1772, as part of the Vitebsk gubernia of Russia. The basic question to be decided by the Congress was: what path should Latgale take? Should it unite with Kurzeme and Vidzeme or try to establish its own autonomy? The Catholic priest Francis Trasuns (1864–1926) and his followers represented the former view and the engineer Francis Kemps (1876–1952) supported the latter.

On the morning of 26 April, thousands of Latgalian Latvians and representatives of other ethnic groups marched side by side with the Congressional delegates from the Rēzekne Trade School to the Catholic Church (present-day cathedral). It was at the church that the Latvian anthem "God, Bless Latvia!" was sung publicly for the first time.

The Congress began its proceedings in a meaningful location, the cinema "Diāna" (it has not survived) festooned with flowers and greenery. Diana was the Roman goddess of fertility and hunting, usually depicted with a crescent moon above her head and a bow and arrows in her hands. Romans considered that those who managed to find refuge in Diana's temple were untouchable and in safety. During the Congress, the building where it passed was surrounded by a crowd of both supporters and opponents of unification. The building was guarded by about 40 riflemen from the Latvian Riflemen Reserve Regiment under podporuchik Jānis Rubulis (1893–1960).

The Congress was attended by voting delegates and guests. Zigfrīds Anna Meierovics (1887–1925), who later became the first foreign minister of Latvia, had arrived to congratulate the Congress. In his speech, he pointed out that Latvians of all regions were the sons and daughters of one and the same mother. The delegates who were against unification expressed their attitude by getting up and leaving the proceedings.

The first half of the resolution adopted by the Congress was a declaration that expressed the wish of Latgalians to unite with the Latvians of Kurzeme and Vidzeme while retaining their local government and the right of self-determination on issues concerning language, faith, church, school and economy, whereas the second half provided for specific measures to attain these goals. The Provisional Land Council of Latgale was elected, and the proceedings ended with "God, Bless Latvia!" accompanied by an orchestra. Thus in 1917, the Latgalians made their fundamental choice to unite with their fellow Latvians in Kurzeme and Vidzeme, and the budding Latvian state was formed, according to the administrative division of the time, of Vidzeme, Kurzeme and Latgale, cultural and historical regions represented today by the three stars in the coat of arms of the Republic of Latvia.

Latvijas Banka expresses its appreciation of Latgale for its contribution to the idea of the unity and sovereignty of Latvia by issuing a silver collector coin dedicated to the Latgale Congress of Latvians.

The images depicted on the obverse of the coin symbolise the main driving force behind the Congress: Catholic priests, riflemen, teachers and public figures. The inscription on the red-white-red slogan is borrowed from a historical photograph and, reflecting the yet to stabilise written Latgalian, expresses the fundamental idea behind the Congress.

The reverse of the coin features the crucifix with women and children gathering around it for the May singing. The May outdoor singing as a folk tradition characteristic of Latgale has been included in the Latvian Cultural Canon.